

Simon Cvahte v 67. letu svoje dobe. Pokojnik je služboval na istem mestu nepretrgoma nad 35 let ter je vzgojil dve generaciji tamošnjega ljudstva v strogo narodnem in naprednem duhu. Svoje vzorne delavnosti pa ni omejeval nikdar le na šolo, temveč je bil svojim bivšim učencem tudi v praktičnem življenju vedno moder svetovalec, vester pomočnik in zanesljiva zaslomba v vseh težavah. Celi šolski okraj bo plemenitega moža učitelja težko pogrešal ter mu bo ohranil trajen in časten spomin. — Zapustil je poleg vdove (sestre ljubljanskega podžupana dr. Trillerja) dvoje odraslih otrok. Sin služi domovini kot orožniški kapetan na Koroskem, hčer pa je uradnica socialne oskrbe v Trbovljah. Blag mu spomin! Žalujoci rodbini naše iskreno sožalje.

— **Samopomoč.** (Selbsthilfe d. Lehrerschaft Steiermarks in Gaishorn) je pristopila k čekovnemu prometu naše države. Vložnice pa je poštnohranilnično ravnanje v Ljubljani odposlalo pozno, da jih morda niso mogli člani do zdaj prejeti iz Graishorna. Naj jih zahtevajo. Potem bodo lahko po poštni hranilnici pošiljali svoje prispevke za zavarovanje. — Važnejše pa je, kar mi poroča načelnik društva iz Gaisorna v pismu z dne 22. januarja t. l.: „Nadaljnje poslovanje si predstavljamo tako: jugoslovanski člani vplačujejo prispevke **jugoslovanskih kronah v Ljubljani**. Če kdo umrje, se izplača **po tem istotaku v Ljubljani v jugoslovanskih kronah**. Kaka krivica se pri tem ne more zgoditi. Kar se tiče razlike v valuti med avstrijskimi in jugoslovanskimi kronami, sem trdno prepričan, da se bode to s časom izenačilo. V tem gospodarstvu ne more iti dalje in mora se v tem oziru nekaj zgoditi, mora se nam ubogim Avstrijcem pomagati.“ — Tudi mi je rekel jurist, ki ima opravke v likvidacijskem odseku južne železnice, da bodo zavarovanja pri avstr. zavarovalnih društvih sploh stvar likvidacije in da kaže tačas dalje vplačevati prispevke. Dobro bode, da se vsak prizadeje za to dalje zanima.

Fr. Suher.

— **Samopomoč** („Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermaks“) naznanja, da je prejela položnice poštne hranilnice v Ljubljani. Na vsakega člana razpošlje društvo čimprej po deset položnic za nadaljna vplačila. Učiteljski zak. pari in učiteljski zbori se naprosajo, da pošiljajo svoja vplačila skupno na eni položnici ter do dajo za prejete položnice še znesek 60 vinarjev.

— **Prošnja in poziv.** Zbiram snov za 2. številko **Šolskega lista**. Do danes še nisem prejel niti enega doneska. Prosim vse tiste, ki so zmožni in res dobre volje, da mi blagovolijo čimprej poslati za 2. in 3. šolsko leto — za pomlad in poletje — primerno snov, ki je lahko zajeta tudi iz domače in tuje književnosti. Zdal je ima vsakdo priliko, da povzdigne list. Naj je ne zamudi. V Celju, 12. januarja 1920. Ludovik Černež.

— **Deška in deklška meščanska šola v Trzinu** priredi v soboto, dne 21. februarja 1920 ob 20. uri zvečer v šolski telovadnici I. šolsko akademijo, ki se ponovi v nedeljo 22. februarja 1920 ob 15. uri popoldne za okoliško deco. Na sporedu so deklamacije, proste telovadne vaje in skupine, dvo- in četverglasno petje s spremljevanjem glasovirja, solo-točka za gosli s klavirjem in duet za 2 gosli. Vsi dohodki so namenjeni za nakup učnih pripomočkov revnim učencem. K obilni udeležbi vabi Učiteljski zbor meščanske šole.

— **Naznanilo.** Na tozadevna vprašanja poročam, da bom oddal I. del „Geometrija“ za meščanske šole prilično o Veliki noči v odobritev. Knjiga bo torej do pričetka drugega šolskega leta menda že dotiskana in v razprodaji. Zeleni bi bilo, da bi imeli v prihodnjem šolskem letu že vse knjige vsaj za prvi razred. D. H.

— **Popravek.** O tem „Kako upliva šola blagodejno na posurovelost šolske mladine, ki je posledica vojne“ je predaval na učiteljskem zborovanju v Grahovem tov. Kabaj in ne Kopal, kar je bila gotovo tiskarska pomota. V Grahovem, 12. svečana 1920. Josip Kopal, t. č. tajnik.

— **Pobljanje analfabetizma na Hrvatskem.** Dosedaj se uči na Hrvatskem približno 25.000 odraslih čitati in pisati. V tem delu tekmujejo vsi stanovi: učitelji in dijaki, duhovniki in kmetje, delavci in uradniki, pa tudi odvetniki in trgovci ter častniki (le-tl med vojaštvom). V liški županiji vodijo kmetje sami 100 analfabetičnih tečajev. Med Hrvatini in Srbi se je začelo plemenito tekmovalje, kdo se bo preje rešil analfabetizma. Delavstvo je poverilo akcijo proti analfabetizmu strokovnim organizacijam.

— **Bosansko učitelstvo v štrajku?** Bosansko učitelstvo je poslalo prve dni tega meseca v Beograd deputacijo, ki naj pospeši rešitev njihovih zahtev glede ureditve plač. Za odgovor so postavili rok do 8. t. m.; ako odgovora ne bi bilo ali bi

bil neugoden, je učitelstvo zagrozilo s štrajkom.

— **Himen.** 3. t. m. se je poročila tovarišica Katka Plevnikova, učiteljica v Čadramljah s tovarišem Lojzom Berčatom, učiteljem istotam. Bilo srečno!

— **Imenovanje.** Za nadzornika vseh glasbenih šol in zavodov v Sloveniji je vlada imenovala vseučiliškega profesorja dr. Gojmira Kreka.

— **Tečaj slovenskih jezikov.** „Ruski kružok“, I. kurz v pondeljek in četrtek od 8.—9. ure zvečer. Konverzacije ob četrtek od 7.—8. zvečer v realni gimnaziji. 2. kurz: čitanje in interpelacije v terek in petek od 8.—9. ure zvečer v realni gimnaziji. Konverzacije v soboto od 8.—9. ure zvečer v Mestnem domu (mala dvorana). Knjižnica (Mestni dom) odprta ob sobotah od 7.—9. ure zvečer in ob nedeljah od 8. do pol 10. ure popoldne. Članarina se sprejema v lokalih, kjer se vrše ti kurzi (3 K mesečno). — „Društvo ljubiteljev poljskega naroda“. Tečaj in konverzacije v terek in petek od 6. do 7. ure zvečer na realni gimnaziji. Sprejemajo se tudi člani, ki ne morejo obiskovati kurzov, pa že obvladajo jezik. **Predavanja iz srbohrvatske literature**, predava vseučiliški profesor dr. Fr. Ilešič ob sredo in sobotah od 6.—7. ure zvečer na realni gimnaziji.

— **V Mengšu** so zaprli šolo, ker manjka kuriva. — Imamo pa tukaj ljudi, ki oskrbujejo cel okraj z drvmi, za domačo šolo jih pa ni, ker tega noče predsednik krajnega šolskega sveta, župnik Kušar. Šola ima dovolj denarja, celo v hranilnici, a župnik kupuje posebej vsak seženj drv, ki so seveda vsak teden dražja. Ko jih znanjka, se pa šola zapre. Zdal je dobiti le še sveža mokra drva, da ne zaleželo nič: naš denar se meče v ogenj, otroci in učitelji pa prezebajo v mrzlih šolskih sobah. — In podobno je celo gospodarstvo pri naši šoli. Menda se bo začelo kmalu vse podirati. Prosim višji šolski svet, da napravi konec samovoljni župnika, ker vsemu, naj bo še tako potrebno le nasprotuje.

— **Organizacija mariborskih učiteljskihnikov** je priredila dne 15. t. m. v mestnem gledališču v Ptujju „Moč uniforme“, burko s petjem v treh dejanjih.

— **Kmetijska šola pri Vel. Nedelji** se v doglednem času ustanovi. Skrbnjeno je, da pridejo stroški za ustanovitev šole že v letošnji državni proračun.

— **V Grabščaju** je nastopilo učitelstvo s šolarji z lepo prireditvijo. V nedeljo 18. prosinca popoldne je bila šolska prireditve, osem dni nato se je ponovila. Šolarji so peli domoljubne pesmice, deklamirali in igrali dve poučni igri „Zapeljivec in dargeljivi otroci“. Slišali smo, kako vse drugače teče našim otrokom materina beseda kakor pa tuja. Videlo se je na obrazih, kako jim je šlo vse iz srca. Ta prva šolska prireditve, ki je bila obakrat zelo dobro obiskana, je vsem udeležnikom neovrgljivo dokazala, da se veliko več doseže pri otrocih, ako se jih poučuje najprej v materinem jeziku in kadar tega dobro znajo, v drugem jeziku, ne pa tako kot prej, ko se jih je poučevalo v tujem jeziku, samo v materinem čisto nič. Dobiček prireditve je bil namenjen revnim šolarjem.

— **Srednješolska predavanja za ljudske sloje** so uvedli v Važardinu.

— **Dve novi fakulteti.** V Skoplju se odprta modroslovna, v Subotici pa pravna fakulteta.

— **Za docenta** na gospodarsko-šumarskem oddelku zagrebške univerze je imenovan arhitekt Janko Holjac; predaval bo o pouku o stavbarstvu.

— **Za ustanovitev velike centralne knjižnice v Splitu.** Splitska občinska uprava, ki je zadnji čas kupila knjižnico Milovana Tommasea, katera šteje 4000 zvezkov, se peča z načrtom, da se združi vse večje knjižnice v Splitu: javne, šolske in zasebne, v eno samo veliko centralno knjižnico, ki bi odgovarjala vsem kulturnim zahtevam.

— **300.000 dinarjev za cerkveno - prosvetne svrhe** je zapustil predsednik belgrajskega konzistorija prota Aleksa Ilić.

— **V Šmarju pri Jelšah** se je ustanovil „Soko!“. Načelnik mu je učitelj Fran Bevc. — **Razstava vezenin.** Na državni obrtni šoli so razstavljene bosanske veznine in bosanska ročna dela. Za šolsko mladino pod vodstvom učitelstva je vstop prost, za drugo občinstvo znaša vstopina 10 K.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Tov. Anton Pavčič, nadučitelj v p. v Kostanjevici, ki je prestopil minulo šolsko leto v pokoj z 52 službenimi leti, je daroval za vsako službeno leto po 1 K, skupaj torej 52 kron. Vse hvale in posnemanja vredno. — **Ažman Josip**, nadučitelj, 4 K in **Ana Schiffer-Cop**, učiteljica, 4 K, oba z Breznice na Gorenjskem. — **Nadučitelj Viktor Mihelič** 2 K, učitelj **Tomažič Andrej** 2 K, učiteljice **Majer Ivana** 2 K, **Štajer Elizabeta** 2 K, **Mandelj Franja** 2 K, **Mandelj**

Ana 2 K, **Divjak Ruža** 2 K, **Močnik Pavla** 2 K, **Dimnik Evalija** 2 K, **Janežič Marija** 2 K, učitelj **Trošt Franc** 2 K, učitelj **Pahor Gvidon** 2 K, vsi iz Device Marije v Polju; skupaj 24 K. — **Nadučitelj Juvanec Ferdo** 2 K; strokovni učitelj **Rudolf Dostal** 2 K, oba v Ljubljani. — **Ravnatelj Lunaček Aleksander** 4 K, učitelj **Brezovar Matija** 4 K, učiteljica **Broljih Marija** 4 K, učiteljica **Hvala Mihaela** 4 K, vsi iz St. Ruperta na Dolenjskem. — **Nadučitelj Demšar Ivan** 10 K, učiteljica **Benedičič Slava** 5 K, oba iz Šmarjete na Dolenjskem. — **Učiteljski zbor iz Šmarja pri Jelšah** in sicer: **H.** in **F. Sumer** 10 K, **J. Zupančič** 10 K, **V. Medved** 6 K, **Z. Lovrec** 4 K, **Fr. Šega** 3 K, **Fr. Bevc** 2 K, **D. Debelak** 2 K, **T. Ropan** 2 K (skupaj 39 K). — **Učiteljski zbor na Jesenicah na Gorenjskem** 39 K. — **Ivan in Franica Bezeljak** iz Žalne 4 K.

Po slovanskem svetu.

— **c Katedet Frost iz Prage piše o ponuku veronauka sledeče:** Dosedanji način poučevanja nauka o veri je prepolnjeval učenčovo glavo, poneumnjeval njegov razum, iz otroka je napravil popolnega beba, čigar srce je ostalo nedotaknjeno. Povem naravnost in o tej resnici sem se prepričal na lastni koži: Samo enostavno, vsake spekulativne primise prosto poučevanje verouka bo plodonosno za mladino. Svoboda, svoboda naj se da vsem, šele potem si vzgojimo prepričane kristjane in sicer toliko, kolikor smo si dosej vzgojili navidez pobožnih — hinavcev. — **Pripomba:** Dr. Frost je voditelj revolucionarnih čeških duhovnikov, ki hočejo ustanoviti samostojno češko cerkev.

— **c Pevski zbor moravskih učiteljev** je v Pragi priredil o Božiču 3 velike koncerte s sijajnim uspehom.

— **c Češke maše.** Brat bivšega ministra Zahradnika, ki je bil na Krekovi slavnosti v St. Janžu, pater Bogomil Brodsky-Zahradnik, mašuje v Prag, v mikulaški cerkvi v češkem jeziku. Češke maše so cerkveni uradi prepovedali iz sledečih vzrokov: 1. Ker mašuje duhovnik, ki je stopil v zakon in se mu je že kot takemu prepovedalo maševati, 2. ker Rim ne dovoli maševati v češkem jeziku. — Sveta cerkev je tako kratkovidna, da ne vidi grozeče nevarnosti. Ljudstvo, narod si prav gotovo ne da ukazovati, kake maše naj posluša. Čeških mu hierarhija ne dovoli, latinske pa on sam zavre. In tako ne preostaja drugega kot živeti ali brez duhovna in izven cerkve, ki se postavlja proti narodu, ali pa izvoliti kot za husitske dobe odbor poštenih, karakternih mož, da prevzame duhovno vodstvo v narodu.

— **c Ljudska nadaljevalna šola** v Tupešicah ima 46 — 14 do 55 letnih učencev, ki hodijo vzorno v šolo. Šolski obisk kontrolira šolski svet, ki so si ga izvolili učenci sami. Za prostor skrbi občina, snaženje in kurjavo učenci. Pouk je ob nedeljah od 1—4, torej 3 ure na teden. Predmeti: računstvo, češčina, državnoznanstvo in občanska vzgoja. Poučje zaenkrat samo 1 učitelj in to brez posebnih težkoč. Obliskovalci se vesele na šolo in vsak dan se jih uporablja za tekoče izdatke. Nadaljevalno šolo zaključijo gledališka predstava.

Neodrešena domovina.

— **r Predsednik Zveze učitelstva v Juljski Benečiji tov. Germek** pozivlja v „Edinosti“ z dne 4. t. m. vse slovansko učitelstvo zasedenega ozemlja, naj hodi z ozirom na novo gibanje ital. učitelstva mirno svojo pot in čaka navodil vodstva Zveze. V kraljestvu vlada med učitelstvom nezadovoljnost in prvi znaki nove učiteljske stavke so pred durni.

— **r Uredništvo „Učiteljskega Vestnika“** sporoča potom „Edinosti“ vsem članom „Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu, da izide prva številka društvenega glasila že 1. marca. Obenem vabi vse tovariše in tovarišice k sodelovanju, da bo list res verno ogledalo duševnega dela in teženj vsega jugoslovanskega učitelstva v zasedenih pokrajinah. Slovenske prispevke sprejema tov. Janko Samec v Trstu, hrvatske pa tov. Josip Brnobić v Pazinu.

— **r Razpis natečaja.** Razpisan je natečaj na naslednja prazna mesta na slovenskih mestnih ljudskih šolah v tržaškem predmestju in okolici in sicer: na ravnateljska mesta na mestnih ljudskih šolah na Opčinah, v Sv. Križu, na Proseku, Kontovelu, v Trečah in na slovenski šoli v Rujanu ter na eventualna mesta, izpraznjena po imenovanjih; na štiri mesta stalnega učitelja, štiri mesta stalne učiteljice in eventualna mesta, izpraznjena po imenovanju; na tri mesta stalne podučiteljice. Prošnje morajo biti opremljene z vsemi potrebnimi dokumenti. Natečaj je razpisan do konca februarja 1920. —

— **r Vesel pojav.** Po dolgem presledku se je pričelo v zasedenem ozemlju tudi na književnem polju novo življenje. Prve cvetke so vzklile te dni: Mlad naš tovariš **Karel Sirok** je izdal v Trstu 80 strani obsegajočo zbirko mladinskih pesmi pod naslovom **Jutro**, „Narodna Tiskarna“ v Gorici, pa je izdala **O. Wildejeve „Pravljice“** v prevodu pesnika Goriških Brd, dr. **Alojzija Gradnika**. Pri isti tiskarni je izšel v novi izdaji **Gregorčičev svetopisemski Job**.

— **r Josip Valentič** †. Po dolgih štirih mesecih je dospela žalostna vest, da je umrl oktobra lanskega leta v tržaški bolnici tov. **Josip Valentič**, nadučitelj pri Sv. Antonu poleg Kopra v Istri. Rajni je bil rojen na Rižani pri Kopru l. 1863. in dovršil učiteljsko v Kopru l. 1882. Služboval je na raznih krajih koperškega okraja, tako na Lazaretu, v slovečih Ricmanjih in zadnjih dobrih 16 let pri Sv. Antonu v neposredni bližini svojega rojstnega doma. Kaj je bil pok. Valentič našemu ljudstvu na Koperščini, to je znalo povedati ljudstvo najbolje. Navdušen učitelj v šoli, posvečal je nepozabni pokojnik svoje izborne moči svojemu narodu tudi zunaj šolskega zidovja. Bil je izvrsten organizator v vseh panogah narodno-gospodarskega življenja, spreten pevovodja, ljubezniv tovariš nam vsem, ki smo bivali kedaj v njegovi bližini in ravnotako ljubezniv svetovalec vsem, ki so iskali pri njem pomoči. Da ga je ljudstvo res ljubilo in spoštovalo, nam jasno sprčuje njegova izvolitev v istrski deželni zbor, v katerem je svoje rojake zastopal z vestnostjo zrelega moža daljšo dobo do poloma stare Avstrije. Neizmerna škoda za istrski narod, da je izgubil enega svojih vodnikov v času, ko bi ga najbolj potreboval! Učitelstvo koperškega in sosednjih okrajev bo ohranilo pokojnemu tovarišu prijeten spomin! Slava pokojnemu Valentiču!

— **c Časopis „Slovacko“ piše:** Slučaj je hotel, da sem se sešel v vlaku z nekoliko ženami, vračajočimi se iz Vrčova, kamor so se bile šle zagovarjati radi šolskih zamud svojih otrok. Prva pravi: „Oni gospod nam je tako lepo predočil potrebo šole, da sem skoro jokala. Toda kako naj pošiljam svojo deklico, ki še nima 14 let, v šolo, ko jo gospod župnik vabijo „k muziki“? Na vprašanje, kdo je oni gospod s takim nazori, je odgovorila: „No, gospod župnik Galosek.“ — Seveda glavno je, da je v šoli križ, otroci pa hodijo lahko na ples, ker se tam gotovo več nauče kot v šoli.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. dec. 1918.)

XLII. izkaz.

Po 30 K: **Skulj Andrej** — Ljubljana; **Po 20 K:** **Pirc Janko** — Ljubljana; **Lina Minkuševa** — Zavrč pri Ptujju; **Koink** — Radeče pri Zid. mostu; **Schiffner Egidij** — Jesenice; **Ažman Josip** — Breznica p. Zirovnica; **Po 16 K:** **Ana Schiffer-Copova** — Breznica; **Po 14 K:** **Matilda Poženelova** — Dolso pri Ljubljani; **Po 10 K:** **Potočnik Alojzij** — Ljubljana; **Lea Potočnikova** — Notranje gorice; **Andrej in Luiza Vreček** — St. Lipš. p. Daberlavas v Korotanu; **Po 5 K:** **Zagorc Fran** in **Ana Bantanova** — Bela cerkev na Dolenjskem. — Današnji izkaz 200 K. Prej izkazanih 12.767 K. Skupaj 12.967 K.

Ajmo, ajmo — kronice zbirajmo, jih organizaciji samozavestno dajmo!

Kronice v skladu se lepo množe, trinajst tisoč je nabranih že: vsak, kdor je kolikčak zaveden, vsekakor, da sklad je nekaj vreden.

Kdor pa v žepu roko zdal tišči — da od njega male kronce ni... naj le stoka in naj le čaka, da organizacija k cilju prikoraka.

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII, Gasilska cesta 172/I.

Listnica uredništva.

Tov. Ant. Šp. — St. B.: Vašega članka „Učitelstvo in bodoče volitve“ ne moremo priobčiti, ker stojimo na principijelnem stališču, da naj se naše stanovsko glasilu ne udeležuje volilne borbe v agitacijskem smislu. Jakobčić: Isto velja glede Vašega članka „Učitelj in politika“.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

P. n. naročniki, ki so organizirani, t. j. člani o. u. dr., so dobili sedaj naknadno še razpošljive številke lista. Prosimo vse tovariše potrpljenja, ker dela pri 2500 naročnikih je ogromno. — Zajedno izjavljamo, da so nam št. 1—4 popolnoma pošle. Upravništvo ni krivo, ako naročniki ne dobe vseh števil, pač pa zakasnelost poslanih izkazov članstva. Pri sedanji draginji papirja in stavka ne moremo namistiti po 300—400 odditov več kolikor je članov.

Stare dolžnike prosimo opetovano, naj ureditve obveznosti, kar se da l. prih. mes. najlažje urediti. Položnico priložimo v prihodnji št. v. Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učitelstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.